

Y Pwyllgor Is-ddeddfwriaeth

(SLC(3)-21-08)

SLC198

Adroddiad y Pwyllgor Is-ddeddfwriaeth

O dan Reol Sefydlog 15.2 bydd y Cynulliad yn cael ei wahodd i roi sylw arbennig i'r offeryn a ganlyn.

Teitl: Rheoliadau Iechyd Meddwl (Eiriolwyr Annibynnol Iechyd Meddwl) (Cymru) 2008

Mae'r Rheoliadau hyn yn cynnwys darpariaethau ynghylch y trefniadau ar gyfer penodi Eiriolwyr Annibynnol Iechyd Meddwl (EAIMau) ynghyd â darpariaethau ynghylch pwy y caniateir ei benodi'n EAIM.

Gweithdrefn: Negyddol

Bydd y Cynulliad yn cael ei wahodd i roi sylw arbennig i'r offeryn hwn ar y sail a nodir yn Rheol Sefydlog 15.2(ii) (gwneud defnydd anarferol neu annisgwyl ar y pwerau a roddwyd gan y deddfiad y mae wedi'i wneud odano) am y rheswm canlynol:-

Ni chaiff unrhyw berson weithredu fel EAIM heb fod naill ai wedi'i gymeradwyo gan Fwrdd Iechyd Lleol neu wedi'i gyflogi gan ddarparydd gwasanaethau eirioli fel EAIM (rheoliad 3(3)).

Mae Adran 130A o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983 (fel y diwygiwyd) yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau cyhyd â bod penodiad EAIM i fod yn ddarostyngedig i gael ei gymeradwyo yn unol â'r rheoliadau. Mae Rheoliad 4(1) yn darparu mai gofynion y penodiad yw bod gan y person "brofiad neu hyfforddiant priodol neu gyfuniad priodol o brofiad a hyfforddiant". Mae Rheoliad 4(2) a (3) yn darparu, wrth benderfynu a yw person yn bodloni'r meini prawf penodol yn rheoliad 4(1) y rhoddir ystyriaeth i'r "safonau mewn canllawiau y caiff Gweinidogion Cymru eu dyroddi o dro i dro (rheoliad 4(2)) ac at ddibenion rheoliad 4(2) "Caiff safonau gynnwys unrhyw gymhwyster y caiff Gweinidogion Cymru benderfynu eu bod yn briodol" (rheoliad 4(3)).

Cyn cymeradwyo person i weithredu fel EAIM dylai Bwrdd Iechyd Lleol gael ei fodloni bod person yn bodloni'r gofynion cymeradwyo a nodir yn rheoliad 4.

Mae'r cyfeiriadau at ganllawiau a chymwysterau sydd i'w dyroddi neu'u penderfynu gan Weinidogion Cymru yn cael eu hystyried yn ddefnydd anarferol o'r pwr galluogi gan y byddid yn disgwyl, lle mae cymeradwyaeth i fod "yn unol â'r rheoliadau" y byddai'r rheoliadau eu hunain yn cynnwys o leiaf rywfaint o feini prawf y gellid eu defnyddio fel sail i wneud dyfarniad.

Hefyd bydd y Cynulliad yn cael ei wahodd i roi sylw arbennig i'r offeryn hwn o dan Reol Sefydlog 15.3(v) (nad yw'n gwireddu ei amcanion polisi yn berffaith) oherwydd :-

Mae Rheoliad 3 yn darparu bod Byrddau Iechyd Lleol i wneud trefniadau i alluogi EAIMau i fod ar gael i gleifion cymwys (fel y diffinir yn y Ddeddf Iechyd Meddwl 1983) ond mae'r rheoliad hefyd yn darparu nad yw Bwrdd Iechyd Lleol yn gyfrifol am wneud trefniadau mewn cysylltiad â chlaf cymwys os yw'r claf cymwys hwnnw yn arferol yn byw yn yr ardal lle mae'r Bwrdd Iechyd Lleol hwnnw wedi'i sefydlu a'i bod yn bosibl y bydd yn cael ei gadw mewn ysbyty neu mewn sefydliad cofrestredig nad yw yn yr un ardal ag y mae ef neu hi yn byw ynddi'n arferol.

Ar y ddealltwriaeth mai'r polisi yw bod gwasanaethau EAIM i fod ar gael i bob claf cymwys fe fyddai'n ymddangos bod bwllch yn y ddarpariaeth gan ei bod yn aneglur gyda phwy mae'r cyfrifoldeb am drefnu gwasanaethau EAIM lle mae'r cadw yn digwydd oddi allan i ardal y Bwrdd Iechyd Lleol.

Cynghorwyr Cyfreithiol Y Pwyllgor Is-ddeddfwriaeth Hydref 2008

Mae'r Llywodraeth wedi ymateb fel a ganlyn:-

Rheoliad 4(2) a (3):

Mae'r Llywodraeth wedi nodi ei bod yn derbyn y pwynt a grybwyllwyd eisoes ac mae'n ymateb fel a ganlyn:

Mae gwaith yn mynd rhagddo ar hyn o bryd i ddatblygu Cymhwyster Eiriol Cenedlaethol a'r bwriad polisi yw y dylai pob person ennill y cymhwyster hwn cyn y caniateir iddo weithredu fel Eiriolwr Annibynnol Galluedd Meddyliol (EAGM). Mae hyn wedi creu peth anhawster wrth ddrafftio cymal gan ragweld y cymhwyster hwn. Y cynnig felly yw na fydd unrhyw ganllawiau yn cael eu dyroddi o dan reoliad 4(2) a (3). Pan ddaw'r Cymhwyster Eiriol Cenedlaethol ar gael fe ddiwygir y rheoliadau i gynnwys y cymhwyster hwnnw fel un o'r gofynion penodi.

Rheoliad 3(6);

Nid yw'r Llywodraeth yn derbyn y pwynt a grybwyllwyd eisoes ac mae'n ymateb fel a ganlyn:

Ni ddylai fod bwlch ("lacuna") mewn darpariaeth a dylai effaith Rheoliad 3(1) sicrhau bod amcanion polisi'r Llywodraeth yn cael eu cyflawni. Mae pob Bwrdd Iechyd Lleol (BILL) dan ddyletswydd i beri bod gwasanaethau ar gael i gleifion a gedwir yn gaeth mewn ysbytai yn ei ardal. Rhagwelir y bydd BILLau yn ymrwmo i drefniadau comisiynu ar y cyd ar gyfer darparu gwasanaethau EAGM ond bydd y ddyletswydd i ddarparu'r gwasanaeth yn dal yn gorwedd ar bob BILL unigol. Cafodd Rheoliad 3(6) ei mewnosod er mwyn sicrhau nad oedd yna ddyblygu cyfrifoldeb dros ddarparu EAGM. Ped ystyrid darparu EAGM yn un o swyddogaethau'r BILL at ddibenion y Rheoliadau Swyddogaethau yna drwy weithrediad Rheoliad 2(2) fe ellid o bosibl dadlau mai cyfrifoldeb y BILL oedd darparu EAGM i bobl sy'n preswyllo fel arfer yn ei ardal ond sy'n cael eu cadw'n gaeth mewn ysbyty mewn ardal arall. Yn yr amgylchiadau hyn y BILL dros yr ardal lle lleolir yr ysbyty a ddylai fod yn gyfrifol nid y BILL lle mae'r person yn preswyllo fel arfer. Mae claf o Gymru sy'n cael ei gadw'n gaeth mewn ysbyty yn Lloegr yn glaf cymwys at ddibenion adran 130C(5)(a) ac mae'r cyfrifoldeb dros ddarparu EAGM yn gorwedd ar yr Ysgrifennydd Gwladol. BILLau fydd yn gyfrifol am ddarparu gwasanaethau i gleifion sy'n preswyllo fel arfer yn eu hardal pan fyddant yn dod o dan reoliad 3(1)9b) ac (c).